

OBRRTNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“ (Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto 30.—Din
za pol leta 15.—
posamezna številka . . . 1'50 "

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan ml. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 12. maja 1932.

Štev. 4.

Mnogo uspeha.

Bratski Savez Hrvatskih obrtnika v Zagrebu ima svojo 24. redno skuščino v nedeljo, dne 15. maja ob 10. uri dopoldne v Crikvenici, Hrvatsko Primorje.

Iz dnevnega reda so razvidne važne točke, ki jih bodo obravnavali delegati Saveza, kateri je matica Hrvatskega obrtništva.

Zanimanje za skupščino je veliko ter je prijavljeno že veliko število delegatov, ki bodo izkoristili to skupščino, kot sestanek Hrvatskega obrtništva na našem modrem Jadranu, biseru naše rivijere — labudji Crikvenici.

Letošnja skupščina je posebnega značaja za Savez Hrvatskih obrtnika, ker je doba dela, ki ga je izvršil savez do sedaj dovršena. A od sedaj naprej pa bo Savez stopil na podlagi novega zakona o obrtih na drugo pot, večjo in lepšo, ki vodi do zgraditve boljše in lepše bodočnosti hrvatskega, odnosno vsega jugoslovenskega obrtništva.

Mi jugoslovenski obrtniki Dravske banovine se v duhu priključujemo uspehom bratske skupščine ter želimo, da njeni zaključki — sklepi obrode obilen sad v dobro vsega obrtništva Jugoslavije.

Delo slovenskega obrtnika.

Obrtništvo v svoji skromnosti sicer nima navade svojih izdelkov in zmožnosti prikazovati javnosti, niti rado ne vrši to med obrtništvom samim, kar nam je mnogokrat v splošnem lastna škoda. Lahko trdimo, da imamo danes med našimi mojstri take strokovnjake, ki smo lahko nanje ponosni in upravičeno zahtevamo, da naj bo obrtništvo upoštevano tudi v javnem in gospodarskem oziru. Tak obrtnik je tudi Lojze Smerkol, kleparski in kotlarski mojster v Ljubljani, z njegovim drugom g. Remžgarjem.

Prišla nam je v roke slika, pred dnevi postavljenega leva, na palači »Grafike« ob Masarykovi in Miklošičevi cesti in upamo, da nam bodeta naša obrtniška tovariša oprostila, da ju priobčujemo, ker smatramo, da je izdelek iz roke našega tovariša vreden, da seznanimo jugoslovensko obrtništvo in javnost z njim. Ako bi tega ne storili, bi se marsi-

kateri povpraševal, ko bo videl res ta mojsterski izdelek iz bakrene pločevine, iz katere inozemske tovarne so si ti grafiki naročili to prikazen; kje je tista tovarna? V delavnici družabnikov gg. Remžgar in Smerkola. G. Smerkol je bil mnogo let seveda pred vojno v Nemčiji in na Dunaju i. t. d. v prvovrstnih delavnicah, kjer se je posebno specializiral v bakro-tolčenju ter mu moramo priznati, da pri nas tovrstnih mojstrov ne bo mnogo. Kakor smo že preje omenili, je obrtništvo mnogokrat samo krivo, da javnost ne izve, kaj obrtništvo premore in zna. Tako je tudi g. Smerkol v svojem življenju skromen in morda vsled tega tudi premalo poznan. G. Smerkol je Novomešan ter se je izobrazoval, kakor večina obrtnikov z lastno pridnostjo in žilavostjo. Po vojni se je osamosvojil in je od vsega početka deloval tudi v splošen dobrobit kot odbornik Pokrajinske zadruge kleparskih, instalacijskih in kotlarskih mojstrov v Ljubljani, kateri je bil tudi načelnik od l. 1925—1928, pozneje pa tega mesta vsled lastne prezaoplenosti ni več prevzel. Zadruga, kateri g. Smerkol pripada pa je ponosna, ker ima v svoji sredi takega mojstra.

Izdelek tvrdke Remžgar in Smerkol na palači „Grafike“ v Ljubljani.

Obrt.

Med obrtnike spadajo oni ljudje, ki si služijo s svojo ročno spretnostjo in gotovim orodjem sredstva za življenje. Obrtnik dela največ po naročilu direktno za konzumenta ali naročnika, malokrat pa za skladišče. Tako so bili obrtniki že od pamtiveka oni proizvajalci, ki so zadali svojim izdelkom pečat osebnega okusa in lepote, in ni mogoče določiti one meje, kjer prehaja obrtnikov izdelek v umetniški izdelek. Obrtniki, obdarjeni po naravi s posebno dobro razvitim čutom za lepoto in profinjenim okusom, in kateri razumejo tudi spretno sukati orodje, so umetniki. (Umetnik še dolgo ni oni, ki dokonča razne šole, kjer se uče dobrega opazovanja in raznih načinov obdelovanja materiala, ni pa zmožen vtisniti izdelku potrebne lepote.)

V srednjem veku ni bilo drugih proizvajalcev in obdelovalcev materiala, kakor obrtniki. Vse gospodarsko življenje se je sukalo okoli obrtnih izdelkov, zato so bili obrtniki močna gospodarska in politična enota. Združevali so se v cehe ali kakor to sedaj imenujemo, v zadruge. Najstarejša pismena cehovska poročila so se našla iz leta 1106. Moč cehov je rasla skozi stoletja tako, da so si priborili v 15. stoletju, tako veljavo in ugled, da ni prišel nikdo v mestno upravo, če ni bil član tega ali onega ceha. Ker v prejšnjih časih ni postal noben obrtnik samostojen mojster, če ni bil dalj časa na potovanju, so imeli v cehovskih hišah vedno pripravljena prenočišča za popotne pomočnike. Ti so cehali na račun obrtnikov dotičnega kraja, v katerem so se ustavili. Zato pa je moral stopiti popotni pomočnik v službo v tistem kraju, kjer je cehal, k mojstru njegove stroke, če ga je slučajno ta mojster rabil. Na ta način so prenašali pomočniki način dela med različnimi kraji. Cehi so nadalje ovirali razširjanje velikih obratov na škodo malih, regulirali so sprejem vajencev v uk, skrbeli da so vsi člani ceha imeli stanu primerne dohodke, v mnogih slučajih so pa tudi imeli pravico sodbe čez mojstre, pomočnike in vajence. V 17. stoletju so pričeli cehi propadati vsled nadvlade oblasti, nekaj pa radi nezaupanja, ker so si vodje prilasčali predpravice itd. Od starih cehov so nam ostale le še zgodovinske pripovedke in običaji, katere je imel ta ali oni ceh, ali pa kak cehovski znak, kateri spominja na gotove zasluge dotičnega ceha.

V splošnem so se prištevali obrtniki med meščane, med srednji sloj. V 19. stoletju je gradba železnic dala prvi povod zmagovitemu pohodu ustanavljanja industrij. Industrija, katera se je pričela

razvijati na škodo malih obrti, je imela za seboj močno zaslonbo kapitala od trgovcev in trgovci so zopet forsirali industrijske proizvode. Obrti so se pričeli ločiti, iz enega obrta so nastale dve, tri in več obrtov, nekatere obrti so se popolnoma opustile in tako je prišel obrtnik ob svojo odločilno gospodarsko moč. Mestne in državne uprave so pričele ustanavljati svoje obrtne delavnice, katere izpodrivajo in preganjajo na ta način obrtnika pri služenju kruha in tako postaja obrtnik vedno manjši in manjši. Ker je pa obrtnikov izdelek, izdelek okusa, zato bo imelo njegovo delo kljub cenejšim tovarniškim izdelkom prednost pred industrijskim delom.

Naš denar.

Na naše vprašanje po mnenju o inflaciji, odgovarjajo obrtniki sledeče:

»Skrivanje denarja je gospodarski zločin«, je bil članek v »O. V.« in nekaj sličnega tudi v »Jutru«. Oba lista omenjata, da ljudje skrivajo denar po skrinjah in posteljah, kar škoduje gospodarskemu življenju. Popolnoma razumljivo je, če denar ne kroži med ljudstvom, je mrtev in se od njega nima korist. Zato je treba pustiti denar v promet, in da se z njim lahko gospodari. Omeniti pa moram k gornjim naslovom le toliko, da naš kmet in obrtnik nima denarja, katerega bi skrival po skrinjah in posteljah, kakor je to pisalo »Jutro«. Naš obrtnik komaj čaka, kdaj bo dobil kak dinar za svoj trud, s katerim se bo skromno preživel. So pa drugi gospodje, ki imajo ogromne vsote denarja skritega doma in v tujemstvu in ti naj dajo svoj denar v promet, da z njim dvignejo mrtvo gospodarstvo, iz katerega so pospravili razpoložljiva sredstva. Ne očitajte torej obrtniku in kmetu, ki imajo prigarani mogoče kak boren tisočak, skrivanje denarja. Take gospodarske zločine naj si gospodje sami sebi očitajo.

Po mojem mnenju bi se z inflacijo mnogi izkopal iz svojih dolgov, tistim

pa, ki imajo prihranjeno kako vsoto denarja, bi pa škodovala. Pač pa bi morala država omejiti veliki kapital s tem, da da gotove odstotke tega denarja v promet med obrtnike in kmete.

M. Medvešek, steklar v Brežicah.

Dinar stoji po mojem mnenju mnogo previsoko, zato navajam tu malo pjasnila. V letu 1924.—26. je stala krava 2500 do 3000 dinarjev, za kubični meter rezanega lesa smo dobili 400—600 dinarjev, zato se nam je takrat tudi davek odmeril po tej višini. Seveda plačujemo davek še nekaj višje, poleg tega pa še razne takse, katerih ni konca in ne kraja. Sedaj je ostalo vse na starih višinah, kakor takrat, ko smo izkupili za blago največ. Danes dobi kmet za kravo 300—400 dinarjev, za kubični meter rezanega lesa dobimo pa v najboljšem slučaju 200—300 Din. Že samo ti primeri dovolj jasno kažejo, da nas mora sedajšnja regulacija denarja gospodarsko umičiti. Kako naj se plača dolg, ako se je izposodilo za kravo 3000 Din, katero se je ves čas redilo, danes se pa dobi za njo 400 Din. Kako naj se plača dolg v posojilnici, če se je vzelo posojilo za zgradbo hiše v času, ko se je plačeval material še enkrat dražje, kakor sedaj in ko so bile delavske mezde visoke. Sedaj niti cela hiša ni toliko vredna, kolikor je stal samo material. Razmere so take, da takrat zidana hiša nima niti toliko donosa, da bi se plačevale obresti za izposojen kapital. Obrestna mera od posojil bi se morala zato ravnati po izkupičku iz posestva tako, da bi se od pridelkov posestva krile obresti.

Kako naj se plača obresti in davek, ko obrtnik pri svojem delu dostikrat ne zasluži niti 1%, ne pa 25%, kakor se na davkarji zaračunava davek. Po mojem mnenju je najboljšje, če pride inflacija.

Karol Rojs, Ormož.

OBRTNIKI, SODELUJTE IN PIŠITE V SVOJ LIST!

Ker je bil moj namen potovanja v Nemčijo obiskati razstavo nemških kolarskih obrtnikov, ki je bila prirejena v okviru lipskega veesejma, sem se odpravil s tramvajem na tehniško sejmišče, katero leži na jugovzhodni strani, uro hoda od sredine mesta. Lipski veesejm je ogromna prireditel. V primeri z ljubljanskim je gotovo za petdesetkrat večji. Zanimal sem se samo za tehniško razstavo, zato razstavišč drugih panog nisem obiskal. Tehniški sejm ima poleg ogromnega razstavnega prostora na prostem še 12 razstavnih paviljonov, kateri vsak je ca 200 m dolg, 100 m širok in 30 m visok. Toraj je taka dvorana približno tako široka, kakor je naša ljubljanska tramvajška remiza dolga in tako visoka, kakor je ta remiza široka. Vseh teh 12 paviljonov je polnih strojev. Da se pride mimo vseh teh razstavljenih reči, mora človek hoditi tri dni, vsaki dan po 6—7 ur.

V paviljonu II so imeli kolarji zaseden prostor za svojo razstavo v izmeri 60 m dolžine in 25 m širine. Prvo, kar se je na kolarski razstavi opazilo, so bili predpisi in tolmačenje, kaj je kolar in kakšno izobrazbo ima. V Nemčiji mora prestati kolarski mojster, predno se osamosvoji tele preizkušnje in dobo zaposlenja: Učna doba kot vajenec traja tri leta. V tej dobi mora vajenec obiskovati

Š. I. R.

Ustanavljanje obrtniških društev.

Doslej je bila nekako navada ali običaj, da so bila novoustanovljena obrtniška društva delo neobrnika, čemur je pa v zadnjem času odpomagano s tem, da so si začeli obrtniki sami ustanavljati svoja društva. Gotovo je to zavednost obrtništva, ki javno kaže svoje zmožnosti pri ustanavljanju svojih društev. Obrtniki smo bili doslej navajeni na vsakere pomoči od zgoraj ter z desne in leve, ker se nismo zavedali svoje podrejene vloge in svojih zmožnosti, temveč smo vse to držali le za se in delali pač tako, kot so nam ukazovali. Ako je pa padla od časa do časa drobščina od dobro obloženih miz v obrtnikove roke, je slednji smatral to kot nekako počaščenje in priznanje za svoje delo ali delo splošnosti v obrtniškem pokretu.

Obrtniški pokret je pa ona gonilna sila, ki hoče ali nehoče potegne v vrtnice borb za obrtniške pravice in resnice vse, kar služi obrtniku najsi bo kot strokovna ali pa družabna obrtniška vez. Predvsem so te vezi obrtnika njegove strokovne zadrage in obrtniška društva. Dočim so zadrage poluradne institucije, so obrtniška društva proste obrtniške združbe, v katera more vstopiti prav vsak obrtnik, najsi bo ene ali druge stroke.

Obrtniška društva so svobodne organizacije, zato imajo tudi tem večji vpliv na svoje članstvo, kakor tudi pride v obrtniških društvih izraz svobodne volje in hotenja vse drugače do izraza, kot pa v prisilnih organizacijah.

Temu dejstvu, da so obrtniška društva že po svojem sestavu in delovanju različna od drugih društev, je pripisovati, da se je obrtništvo začelo zavedati svojih pravic, ki si jih hoče poslužiti potom svojih društev, katera morajo biti veren drug in svetovalec obrtništva.

S tem, da si obrtništvo ustanavlja svoja društva, pa še ni vse; paziti je treba pri tem, da so ta društva zgolj čisto obrtniška društva, brez tujih vplivov, ki morejo več škoditi, kot pa koristiti obrtništvu. Pri tem mislimo na to, da bodi član obrtniškega društva le obrtnik in nihče drugi. Kajti firma »obrniki« in slično je že mnogo škodilo pravim interesom obrtništva v korist onih, ki so se, ter se še tudi sedaj skrivajo pod marsikaterim imenom, ki je na zunaj obrtniški, a znotraj popolnoma nasproten obrtništvu. Voditi

Dipl. teh. Kunstler Albin:

Ljubljana, v marcu 1932.

Skozi Nemčijo.

Obrtnikova popotna opazovanja

Potnikov v vlaklu nas je malo in tudi na kolodvoru v Leipzigu je ob peti uri zjutraj še vse prazno. Pred kolodvorom v tej zgodnji uri ni prometa, le tu in tam se vleče kak voz s konjsko vprego. Ta mali jutranji promet v Lipskem je pa še vseeno tolikšen, kakor ga imamo v Ljubljani čez dan. Ob šesti uri se pričinja sprevod kolesarjev, ki hite na delo. V neki stranski ulici jih je pasiralo mimo mene v četrto ure kakih tristo. Pravi promet se pa pričinja šele po sedmi uri zjutraj. Ceste se zatrpajo s pešci, kolesarji, vozmi, avtomobili, tramvaji, posebno mnogo je pa triciklov na motorni pogon. Asfalt na cesti se sveti, kakor bi bil spoliran, o prahu ni niti sledi. V Minchnu so imeli pol metra snega, tukaj v Leipzigu, ki leži za kakih 300 km bolj na severu, ga ni nič. Tudi značaj ljudi in njih običaj življenja je tukaj povsem drug, kakor v Monakovem. Tu so ljudje samozavestnejši in nedostopni. Dasi so zelo postrežljivi in prijazni, ima človek vendar občutek, da čakajo pretirano priložnosti, kako bi koga izkoristili.

tudi kolarsko vajeniško šolo. Kolarski vajenci se v šoli uče državoznanstva, strokovno snov, to je spoznavanje materiala in orodja ter poklicno snov. Ko prestane vajenec predpisano preizkušnjo, dobi učeno pismo in pomočniško izpričevalo. Ako pa hoče postati pomočnik mojster, mora imeti za seboj najmanj pet let pomočniške dobe, v kateri je bil praktično zaposlen v delavnici. Obiskovati mora kolarsko konstrukcijsko šolo (redno šolo ali večerne tečaje) za risanje osnutkov in načrtov. Da je delal pet let pri kolarskih mojstrih, mora imeti potrjeno od kolarskih zadrug, katere vodijo evidenco o zaposlitvi pomočnikov. Pri preizkušnji polaga mojsterski kandidat sledeče izpite: Praktično risanje načrtov in obračun stroškov. Po izvršenem načrtu mora napraviti izdelek, takozvano mojstersko delo. Za mojstersko delo se napravlja v sedanjem času najčesče karoserija v pomajšanem merilu (1:5). Tak mojsterski izdelek je vsakemu mojstru lep spomin, zato ga imajo v svojih delavnicah razstavljenega na ogled v stekleni omarici. Na tej razstavi na sejmu, je mnogo mojstrov razstavilo svoje mojstrske izdelke med šolskimi rizbami. Starejši mojstri so razstavili vozove, kočje, mlajši pa avtokaroserije, največ kabrioletov. Teoretična izkušnja za mojster-

Zadruga zidarskih mojstrov in studenčarjev v Ljubljani.

Prejeli smo sledeči popravek, ki ga priobčujemo.

Z ozirom na netočno poročilo, katerega je prinesla posebna izdaja št. 2 Zagrebškega Obrtničkega vjesnika št. 8, stran 4 o poteku občnega zbora strokovne zadruge zidarskih mojstrov in studenčarjev v Ljubljani, priobčujemo danes resnici na ljubo in v sporazumu s piscem omenjenega poročila, zidarskim mojstrom g. Franc Živcem, sledeči popravek:

1. Ni res, da je k točki o zbornicah najprvo govoril g. dr. Pretnar, res pa je, da je prvi k tej točki govoril g. Živec Franc kot govornik za sistem ločenih zbornic.

2. Ni res, da g. Živec ni dobil besede, res pa je, da je g. Živec govoril in da v svojem govoru ni bil prekinjen in bi lahko še dalje časa govoril. Resnica pa je, da je bil določen samo en govornik za skupne in en govornik za ločene zbornice, to pa radi tega, da bi se zborovanje ne bi preveč zavleklo, ker so bile na dnevnem redu še mnoge druge važne točke.

4. Ni res, da je načelnik g. Jernej Hlebš predlagal volitve z vzklikom, nasprotno je res, da je načelnik g. Hlebš dal nalog tajniku, naj razdeli listke za glasovanje in tajnik je že stopil s katedra in pričel z razdelitvijo listkov, nakar pa je ogromna večina zahtevala glasovanje z vzklikom, proti čemur ni bil vložen od nobene strani kak protest.

5. Ni res, da so bili podeželski člani že v naprej preparirani za skupne zbornice, res pa je, da ni zadružno načelstvo v tem pogledu razvilo prav nikake agitacije ne na eno, ne na drugo stran.

6. Ni res, da se je načelnik g. Jernej Hlebš šele v prav zadnjem času obrnil na stran skupnih zbornic, res pa je, da je on vedno zastopal stališče, da more v tem pogledu veljavno sklepati le občni zbor, ne pa samo odbor ali pa zadružno načelstvo.

7. Ni res, da je načelnik izrinil iz odbora g. Franc Živca, temveč je res, da je bil g. Živec predlagan za odbornika-namestnika, kateri pa ima pri strokovni zadruzi zidarskih mojstrov popolnoma iste pravice in dolžnosti kot odbornik, gospod Živec pa se je za to mesto zahvalil. Izvoljen pa je bil kot odbornik v nadzorstveni odbor.

S tem smatramo zadevo za pojasnjeno in končano.

Strokovna zadruga zidarskih mojstrov in studenčarjev v Ljubljani.

*

Vozovi za konjsko vprego se zelo razlikujejo od naših; ves voz je napravljen iz hrastovega lesa, tudi platišča za kolesa. Prednje in zadnje trabji sta krivljeni iz enega kosa, zadnja kolesa sta visoka 160 cm, sprednja črez en meter. Nosilnost takega voza je 4 do 5 ton. Štiri kolesa za tak voz stanejo brez kovanja 1750 dinarjev, štiri kolesa za zapravljenec iz jesenovega lesa pa 840 dinarjev. Naši ljubljanski vozovi so proti tem nemškimi pravi pritlikavci. Pred par leti so nemški kolarji mislili, da bode avto popolnoma spodrinil vprežno vozilo, vendar je pa statistika pokazala, da se je konjski voz pričel zopet uveljavljati tudi tam, kjer so bili avtomobili že par let v rabi. Vzrok temu je to, ker je voznja s konjsko vprego in voznji mnogo cenejša, kakor pa z avtomobili. Avtomobil se je uveljavil le v prometu za prevažanje ljudi.

Dalje prih.

Prosimo vse zavedne obrtnike, naj naročajo naš list »Obrtnik«, da s tem podprejo akcijo gospodarske osamosvojitve obrtniškega stanu. Naročnina je za vse leto samo 30.— Din.

Op. uredništva. Prednji dopis zadruge objavljamo lojalno, kot nam je bil vposlan. Ne moremo pa preiti preko dejstva, da ne bi opozorili s tem vse zadruge, da naj bi njih vodstva opozorila članstvo na najvažnejšo točko obrtniških zborovanj, to je na samostojne obrtne zbornice. Smatramo, da je dolžnost zadružnih vodstev, da prekrbe članstvu zadostne informacije o sistemu zbornic. Nikakor pa ni na mestu, da gotova vodstva zadrug molče preidejo preko teh važnih, za obstoj obrtnika morda najvažnejših vprašanj, ne da bi bilo članstvo o svoji samoodločbi zadostno informirano.

Ustanovni občni zbor Društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani.

(Konec.)

Sledil je govor g. Košaka Ivana:

Dragi tovariši, obrtniki! Za nas obrtnike je današnji dan obrtniški praznik. Z današnjim dnem smo dobili ono, res obrtniško društvo, v katerem bo gospodoval obrtnik in katerega naloga je pomagati obrtniku v njegovem javnem udejstvovanju. Črez leto dni bo odbor tega društva dajal obračun o izvršenem delu, katero bo težko, tako težko, kakor si ga danes komaj zamišljamo. Zato Vas, dragi tovariši, pozivljam na sodelovanje z odborom in vztrajno agitacijo za naše obrtniško društvo med nezavedneži.

Na današnji občni zbor smo povabili razne korporacije in novinarje. Zaman se oziramo, kje bi koga od vabljenih uzrli. Vidite torej, dragi tovariši! Vsi ti gospodje nas ubogo obrtniško rajo bojkotirajo in prezirajo, ne zdi se jim vredno priti v našo sredo, kjer se sliši prava obrtnikova beseda, ne pridejo med nas zato, ker se jim zdimo preneznatni. Vsakdo od Vas je naročnik tega ali onega časopisa, naj sibo to „Jutro“, „Slovenec“ ali „Slovenski narod“ itd., nekateri naročate tudi vse te liste. Sedaj pa povejte obrtniki, ali je bilo katerikrat sram gospode vzeti obrtniški denar za naročnino, ali jih je bilo kdaj sram vzeti denar za obrtniške oglase? Ne — prav priliznjeno lazijo okoli nas in nam izvablajo prigaranne pare. (Obče obsojanje ljubljanskega časopisja in pozivanje na bojkot). A danes — kdo bo šel med obrtnike mogoče mi, gospodje novinarji — — — ne!! Danes tako nimamo od njih nič dobiti... Obrtniki, tega ne smete pozabiti!

V naše največje zadoščenje nam je sedaj, da imamo svoj obrtni list „Obrtnik“, ki bo nepristransko priobčeval obrtnikove težnje. (Za svoje besede je žel burno odobravanje.)

Za besedo je prosil vodja celjske delegacije g. Holobar Stojan, kateri je bil od vseh navzočih zborovalcev ponovno prisrčno pozdravljen. Nato je v kratkem in samozavestnem govoru izvajal tole:

Dragi Ljubljančani! Danes smo prišli med Vas, da Vas vidimo pri Vašem ustvarjanju, da Vas sodimo po Vašem delu. Pričakovali smo impozanten zbor obrtnikov, ali množica zavednih ljubljanskih obrtnikov nas je na vsako pričakovanje veselo presenetila in mi smo s tem obiskom postali še močnejši in še zavednejši, kot smo bili že sedaj. To pa zato, ker vidimo v tem obrtniškem pokretu moč, katera bo pogazila naše izkoriščevalce in nezavedneže. Ko bi mogli pokazati našim obrtnikom-omahljivcem v Celju ta Vaš zbor zavednih mož, bi jih bilo v dno duše sram pred Vami, katere sedaj izdajajo. V svoji sramoti so zaprti v svojo celjsko trdnjavo in na vrata te njihove trdnjave jim bomo mi prikovali od zunaj ključavnice, da ne bodo mogli škodovati obrtniškega stanu.

Mi pravi celjski obrtniki si želimo razširiti to novo društvo tudi na naše Celje, za katero imamo že 52 podpisanih pristopnic. Prejšnje celjsko obrtno društvo nam je obrtnikom postalo krušna mačeha in smo vsi zavedni obrtniki iz njega izstopili. Zato pa ho-

čemo postati na podlagi društvenih pravil „Društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani“ samostojno obrtno društvo v Celju. Prosim tukaj občni zbor za odobrenje ustanovitve celjskega obrtnega društva, v katerem bodo celjski obrtniki imeli svojo zaslobo.

Zborovalci so vidno vzradoščeni nad zavednimi Celjani odobravalni njih željo. G. predsednik Pičman je dal predlog g. Holobarja na redno glasovanje in je bila ustanovitev prve podružnice društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino pravomočno od občnega zbora soglasno sprejeta. S tem je dobilo starodavno Celje svoje pravo obrtno društvo, katero ima že pri ustanovitvi 52 rednih članov. Pravila za društvo se izdelajo v sporazumu s celjskimi člani.

Za g. Holobarjem je ponovno povzel besedo pokojni g. Mihelčič Ivan st., kateri je izvajal: Obrtniki, zavedni tovariši! Kakor vidite, je obstojala velika potreba po takem udruženju, kjer si bomo obrtniki odkrito povedali svoje težnje in kjer se nas bo tudi razumelo. Tako udruženje pa ni manjkalo samo pri nas v Ljubljani, temveč pogrešali so ga po vsej Dravski banovini. V teh društvih bodo zastopali obrtnika samo obrtniki, ki edini razumejo obrtnikove potrebe tako, kakor jih hoče imeti rešene obrtnik. Žalostno je, da smo obrtniki tako malo zavedni in prepuščamo svojo obrtniško usodo, da se žogajo z njo neobrniki. Nas je v naši državi skoraj četrt milijona samostojnih mojstrov. Na vsakega mojstra se računa, da preživlja 10 ljudi, torej je od obrtnikov v direktni odvisnosti 2.500.000 ljudi in vsi ti državljani nimajo v parlamentu niti enega obrtniškega zastopnika. Treba bode torej energično potrkati na vrata politikov, da se da obrtniku njegova pravica, ker obrtnik je danes vsaj toliko izobražen, da bo lahko sam sebi odločal. Dasiravno ne gre ta naša zahteva v račun gospodov, toda čas za soodločanje obrtnikov v obrtniških zadevah prihaja z velikimi koraki in gospodje bodo morali skoro pospraviti svojo kramo, da jim jo ta čas ne pregazi.

Smernice pokojnega g. Mihelčiča so vsi zborovalci glasno odobravalni in obljubljali osebno podpora pri propagiranju te obrtne težnje, nakar je dobil besedo g. Pavčič Pavel:

Dragi somišljeniki obrtniki!

Veselje se odraža iz naših src, veselje, ker vidimo kako je naš klic zavednim obrtnikom zbral toliko poštenih vedrih obrazov, da tukaj na tem zboru manifestiramo za osvobodjenje obrtniškega stanu. Neizmerna je naša radost, ker je tudi izven Ljubljane toliko zanimanja in pažnje za naš pokret in moram se še enkrat zahvaliti došlim delegatom iz Laškega, Celja, Krškega in Brežic za njihov posej na našem zboru. Te odposlance prosim, naj povedo obrtnikom v njihovih domačih krajih, kakšno je naše delovanje. Naj jim razložijo, da je naše stališče — samostojnost obrtnika — in naj se zavedajo sedanjega časa, ko nam je zakon dal v izbero ali si hočemo sami odločati, ali hočemo še v nadalje puščati obrtniško usodo neobrnikom.

V Celju so se neobrniki zaprli v obrtniško trdnjavo, toda v to trdnjavo so pomotoma zaprli tudi pošteno obrtniško iskrico in ta iskrica je vžgala plamen zavednosti, katera sedaj zmaguje. Saj ima Celje že na današnji prvi dan obrtniškega društva svojih 52 novih zavednih članov. Kličem našim bratom iz Štajerske: živeli zavedni štajerci, le hrabro in odločno naprej! (Val navdušenih klicev štajerskim obrtnikom). Naše zaupanje in naivnost so naši neobrniki zastopniki dolgo izrabljali, ali sedaj smo jih mi enkrat presenetili z ustanovitvijo res obrtniškega društva in samostojnega obrtniškega časopisa „Obrtnika“. Tako smo danes napravili korak k samoodločbi, da ne bomo več sužnjevali neobrnikom. Predlagam občnemu zboru, da polnomočno poveri odbor za ustanavljanje raznih odsekov, kateri naj slu-

nas mora pri vsem tem prava obrtniška zavest; brezobzirno moramo pomesti v naših obrtniških društvih z vsem, kar ne misli in ne čuti resnično obrtniško. Zmožni smo tega dovolj; prešli so časi, ko so morali ustanavljati društva obrtnikom neobrniki kateri se še kaj radi danes pobahajo, da smo bili zelo zaostali i. t. d. ter da bi brez njih moči ne mogli niti tega niti onega. Pač, še žal jim je, da so pomagali ustanavljati obrtniška društva, katerih se je obrtništvo oprijelo kot bilke v morju, ker vidijo gospodje danes močan jez obrtniške samozavesti, ki kljubuje vsem njihovim nakanam, ki jih obrtništvo noče več tako slepo izpolnjevati, kot jih je nekdanj.

Toda kljub visoki moralni vrednoti in samozavesti obrtništva se je našel kraj v dravski banovini, trg Konjice, kjer niso bili obrtniki zmožni sami ustanoviti svojega društva. Še več, pripravljala dela za ustanovitev tega društva je vodil odvjetnik, čemur je neki navzočih zborovalcev ugovarjal, da ni prav, ker je vodil pripravljala dela človek, ki sam ni obrtnik. Enako je govoril in kritiziral ustanovitev društva ugledni trgovec in svetnik zbornice za T. O. I. g. L. Bruderman, katerega je predsednik vzel nadaljno besedo, nakar je izjavil, da ne pristopa k društvu in se odstranil, čemur je sledilo tudi več navzočih zborovalcev.

Sledila je volitev odbora, ki mu predseduje g. Frim Josip, krojaški mojster, podpredsednik je pa g. Jerman Franjo, čevlarski mojster. Sledil je še izčrpen referat obrtnozadružnega načelnika g. Založnika iz Maribora.

Smatramo za potrebno objaviti to, da se bo vedelo, kdo ustanavlja obrtniška društva in kakšna. Stojimo na stališču, da je obrtnik zmožen sam voditi svojo obrtno politiko pa naj bo to v zadrugah, društvih, svojih obrtnih zbornicah in tudi parlamentu. Le prave obrtniške zavesti nam še manjka poleg mnogo večje odločnosti ter odstranitve vseh nam nasprotnih priveskov; pa boste videli, da obrtništvo zmore samo še več, kot pa pod patronanco in umetnim varuštvom gospodov, ki jim je bilo obrtništvo vedno le potreben privesek.

SIRITE IN NAROČAJTE NAŠ LIST!

ski izpit sestoji iz strokovne snovi, poslovne snovi in državoznanstva. Strokovna snov je poznanje materiala, orodja in strojev, ter delavni postopek pri obdelovanju. Poslovna snov je: obveščanje z odjemalci, kalkulacija, knjigovodstvo, računovodstvo ter nauk o menicah in čekih. Tretja izkušnja je snov iz obrtnega zakona, o zavarovalnih predpisih za delavce in za delo, zadržna pravila in zakon o obrtnih zbornicah. V Leipzigu obstoja kolarska zadruga že od leta 1897. Kandidat, kateri je z uspehom prestal preizkušnjo, ima vse pogoje z lahkoto pridobiti naročnike in jih dobro postreči.

Na razstavi je bilo urejenih sedem kolarskih delavnic, razstavilo je pa tudi pet kolarskih konstrukcijskih šol, od katerih je bila ena kolarska vajeniška šola iz Leipziga. Šole so razstavile kakih 500 skic za osebne, poslovne in tovarne automobile, ter več sto načrtov v naravni velikosti za avtomobile in vozove. Kot že omenjeno, je razstavljeno mnogo modelov in mojsterskih izdelkov, kateri so petkrat manjši od naravne velikosti voza ali karoserije. Poleg vsakega modela je tudi načrt in kalkulacija za dotični izdelek, pa tudi opis materiala in delavnega postopka pri izdelovanju takega vozila.

Naše samoupravne finance.

(Prinašamo prevod iz srbskega obrtniškega glasila „Zanatljija“.)

Naše samoupravno polaganje proračunov, katerih analiza in znanje je posebno potrebna radi splošnega poznavanja višine obremenitev davčnih obvezancev, ter tudi predstavlja zelo važen in karakterističen domen našega javnega financiranja. Radi njegovega pomena, Ministrstvo financ vsako leto, počenši od leta 1925 stalno izdaja statistiko o stanju dohodkov in izdatkov naših samoupravnih edinic. Tako je nedavno izšla statistika za leto 1930, iz katerega na kratko objavljamo izvleček o stanju naših samoupravnih financ.

Prva stvar, ki pade v oči pri pregledu te marljivo urejene in pojasnjene statistike, je stalno povečevanje dohodkov in izdatkov. Samoupravna telesa v naši državi, občine in banovine so imele v letu 1930 skupnih izdatkov Din 3,386,4 milijonov, medtem ko so bili v letu 1929 izdatki manjši od te svote za 223,1 milijonov Din. Procentualno iznosi to povečanje napram letu 1929, 7%, vendar je ono iz leta 1930 napram letu 1929 manjše od onega iz leta 1929 napram letu 1928, ko je bilo 10 do 6%.

Izdatki podeželskih občin so sledeči: leta 1930 Din 698.092,206, a leta 1929 Din 646.196.497, ali v letu 1930 večje za 8%. Medtem so iznesli izdatki mestnih občin v letu 1930 Din 1.813,840.604, a v letu 1929 Din 1.870.111.929, ali manjši za 3%. Banovinski izdatki pa so iznesli v letu 1930 Din 874,525.595, a v letu 1929 645,942.658 Din.

V budžetih izdatkov podeželskih občin so največji izdatki za administrativni personal in izosijo 214,726.025 Din, medtem ko so leta 1929 iznesli 204,689.161 Din. Zatim imajo največje izdatke podeželske občine pri širjenju narodne prosvete, ki v letu 1930 iznosijo 115,035.025 Din. Takoj nato se vrste izdatki za pisarniški material, kurjavo in razsvetljavo (65,730.060 Din), za popravo in zidanje zgradb in cesta (53,609.506 Din), nepredvideni izdatki (46,502.821 Din), za povzdigo kmetijstva in živinoreje

(24,438.850 Din), za zdravstvene potrebe (22,330.319 Din). Vse to je zanimivo primerjati z onim od banovin. Tako daje za narodno prosveto največ Savska banovina (32,868.511 Din), zatem Dunavska (25,111.906), Dravska (18,679.185), Vardarska (11,425.428 Din) itd. Za zdravstvene potrebe izda največ Savska banovina in to Din 9,205.143, zatem Dunavska Din 7,888.880, a najmanj Moravska in sicer Din 165.674.

Pri mestnih občinah so največji izdatki pri gradbi cest in zgradb (Din 306,851.025), zatem materijalni izdatki podjetij (293,251.014 Din), nato osebni izdatki (Din 259,116.505), izdatki na posojilih (Din 157,675.325), narodna prosveta (Din 90,299.478), zdravstvene potrebe (Din 55,811.825), podpora siromašnim (Din 51,437.741) itd. Interesantno je primerjati, v koliko so različne proračunske postavke za podporo siromašnim izmed občin v banovinskih mestih. Na prvem mestu je Ljubljana (Din 11,140.975), zatem Zagreb z (Din 9,559.451), Beograd z (Din 6,831.775), Split z (Din 915.155), Skoplje z (Din 543.369), Novi Sad (Din 352.720), Banja Luka (Din 241.390), Sarajevo (Din 170.000), Niš (Din 132.240) in Cetinje (Din 77.878).

Tudi pri banovinah so največji izdatki za zidanje zgradb in napravo cest (Din 239,226.140), zatem so na vrsti izdatki za zdravstvene potrebe (Din 118,322.315). Samo ti dve postavki sta od onih v letu 1929 večji za Din 116,709.202.

Dohodki vseh samouprav so iznesli v letu 1930 (Din 1.923,600.784), a oni v letu 1929 (Din 1.434,267.695). To znači, da so se v letu 1930 povečali za 34.1%. To so torej dohodki od samoupravnih dajatev in sicer: od pristojbin Din 1.036,716.348, od trošarine Din 512,781.693, od taks Din 348,097.247 ter od kuluka Din 26,005.496. Od skupnih dohodkov samoupravnih teles odpade v letu 1930 57% na samoupravne dajatve, ostanek od 43% pa je krit z drugimi dohodki. V letu 1929 so samoupravne dajatve iznesle 45% od celokupnih samoupravnih dohodkov, kar dokazuje, da so se v letu 1930 znatno povečale.

(Dalje prihodnjič.)

V vsaki kolarski delavnici se izvršuje gotovo kolarsko delo in izdelek. Prva delavnica krivi les za trabje in platišča, druga izdeluje poslovno avtokaroserijo, tretja izdeluje smuči, četrta dela čolne, peta izvršuje kolesa, šesta popravlja kolesa in sedma izdeluje zopet avtokaroserije. Delavnice so najmoderneje opremile tovarne za kolarske stroje in orodje. Med orodjem je bilo zanimivo tialo za tesianje, katero je bilo sestavljeno iz pokoneu stoječih lesenih stebričkov in povezano z dvema železnimi obroči, nadalje za dolbenje lukenj na ročni pogon, aparat za brus, v katerega se pričvrsti orodje za brušenje in kateri se pomika z orodjem preko kamna, slično kakor pri brušenju klin za hobelne stroje. Zelo praktične so nove strojne škarje za rezanje pločevine, s katerimi se da rezati pločevina v vsaki krivulji. Te škarje so tako narejene, da se dajo uporabljati tudi na nožni ali ročni pogon. Nadalje so v rabi novi acetilenski varilni aparati. Ti aparati imajo tudi take gorilce, kateri samodelno dovajajo pred plamen metalno žico, katero plamen raztopi. Tako se lahko pomika skozi gorilec žica iz aluminijskega, cinka, bakra, medi itd., katero plamen raztopi in obrizga s tem raztopljenim metalom les, metal, papir, zid ali kar si bodi. To obrizganje z metalom se rabi mesto se-

daj običajnega barvanja. Metal se spoji v raztopljenem stanju tako trdno z obrizanim predmetom, da tvori s tem predmetom celoto in se ne da več odluščiti. Kolarji so na razstavi obrizgali z aluminijem leseno ogrodje avtokaroserije, predno so ga pričeli obijati s pločevino. Pa tudi pločevinast oboj se mesto sedajšnjega lakiranja s celulozo prevleče na ta način brizganja z metalom, kateri obvaruje železno pločevino pred rjavenjem. Po zatrdilu nemških kolarjev se bode ta način barvanja gotovo uveljavil za tovarne in avtobusne karoserije, med tem ko bode ostal za luksuzna vozila še nadalje v rabi način barvanja z nitrocelulozo. Nadalje je bil v obratu tudi praktičen stroj za uvrtavanje puš v pesta in stroj za ročno hoblanje. Bilo je mnogo tračnih žag, skobelnih strojev, stružnic itd., katere pozna vsak kolar že tudi pri nas.

Nemški kolarji uporabljajo v glavnem bukov in hrastov les, mnogo pa tudi jesenovega in hikorijevega lesa. Slednjega uvažajo iz Amerike. V gozdu stoječ bukov les stane 280 dinarjev, kubični meter jesenovega ali hrastovega lesa pa 420 dinarjev. Izdelki, kateri so se izdelovali ali kateri so bili na razstavi že izdelani, so bili vsi prvovrstni. Delalo se je deloma ročno, deloma strojno, kakor je to tudi pri nas običaj.

žijo odboru v pomoč pri dosegu društvenih namenov kot jih predvideva § 9. društvenih pravil, ter naj pokliče odbor na sodelovanje v te odseke kogarkoli izmed članstva. Odbor naj ima tudi vse pravice izdelati pravilnike in poslovniki posameznim odsekom, po katerih se morajo ravnati in katere se naj predloži I. običnemu zboru v odobritev.

G. preds. Pičman prebere še enkrat predlog g. Pavčiča in ga da na glasovanje. Predlog je bil od občnega zbora soglasno sprejet in poverjen odboru v nadaljno postopanje.

G. Pintar Jožef je vzkliknil: „Kdor obrtnikov nima zaupanja v naše obrtniško društvo naj pride med nas in ozdravljen bo svojih pomislekov. Po našem številu in naši zavednosti naj sodi.“

Naslednji govornik je bil gospod Ravnikar Franc, tesarski mojster.

„Dragi tovariši obrtniki! Zahvaljujem se vam v imenu vsega novoizvoljenega odbora za vaše zaupanje, katero ste nam izrekli z izvolitvijo v odbor. Zavedamo se velikega dela, katero nas čaka, zavedamo se pa tudi vsestranskega nasprotovanja in ovir, ki ga bo imelo društvo in tudi mi posamezniki osebno, toda mi hočemo in bomo vztrajali. Ob letu nas bode lahko sodili po našem izvršenem delu. Pravila, katera so idealno sestavljena, garantirajo za uspešno vsestransko delo, ne vemo pa še, kakšni so protiukrepi nasprotnikov. V onem društvu, iz katerega smo izstopili, je vladal neobrtiški duh in s tako neobrtiško politiko se mi nismo strinjali, ker nam je prišla tudi denarno škoda. Zato bo pa v tem našem društvu jug. obrtnikov politika gospodarstvo in obrtniška pravica. Odbor računa, da bodo tudi člani vedno na strani odbora s svojimi nasveti in odboru naj vedno odkrito povedo svoje želje in zahteve. S sodelovanjem vsega članstva bo pa naš borbeni pohod vzbujal respekt, kadar nam bo treba trkati na druga vrata. Živeli obrtniki!“

Istotako kakor govor g. Ravnikarja, je vzel zbor tudi govor g. Moreta Emila z odobravanjem na znanje. Govor g. Moreta se glasi:

Zavedajmo se, da smo s tem društvom dobili institucijo, katera bo razprostrla svoje veje po vsej banovini in po vsej državi. Število članov tega društva bo dosegalo tisoče in tisoče in društvene želje se bodo temu primerne tudi upoštevale. Naloga društva je pa, da se drži strogo stanovske obrtne politike in se nikdar ne meša v strankarsko politiko. Ko bodo videli obrtniki-omahljivci, ki še ne vedo, kje bi bilo za nje boljše, naše strnjene zavedne obrtniške vrste, bodo dobili tudi ti pogum in se nam bodo priključili, ter pomagali našemu obrtniškem pokretu.

Zahvaliti se moram v imenu vsega zavednega obrtniškega pripravljalnemu odboru, kateri je začrtal to obrtniško pot, po kateri pride obrtnik končno do svojih pravic.

G. Havliček je v imenu pripravljalnega odbora poudaril, da je pripravljalni odbor storil z ustanovitvijo društva jugoslovanskih obrtnikov le obrtniško stanovsko dolžnost in mu je v veliko zadoščenje, ko vidi da člani obrtniki odpravljajo njihovo započeto delo. Nadalje je izrazil obžalovanje nad zadržanjem ljubljanskega časopisja, katero je vse na strani gospodov neobrtikov — obrtnih komandantov — in pomaga vedno le nam nasprotni stranki. Isto časopisje, katero ima na tisoče nas obrtnikov za svoje naročnike, vidi v obrtnikih le nezavedno obrtniško rajo, katera mu je dobra samo za plačevanje časopisne naročnine in časopisnih inseratov, drugače pa stoji vedno na strani naših izkoriščevalcev. Mogoče se bodo časi tudi za te gospode spremenili, saj svet se suče mimo toliko nepredvidenih zapletlajev. V veliko zadovoljstvo je zato temu bivšemu pripravljalnemu odboru, da članstvo sprejme list „Obrtnik“ za svoje uradno glasilo. Stavil je naslednji predlog: „Predlagam običnemu zboru, da pooblasti odbor da le-ta doseže spo-

razum s poverjeništvom lista „Obrtnik“ v svrhu naših društvenih objav in sporočil. Istotako naj občni zbor sprejme moj drugi predlog, da naj bo list „Obrtnik“ uradno glasilo našega društva.“

Navzoči so soglasno sprejeli oba stavljeni predloga in je postal list „Obrtnik“ uradno glasilo društva Jug. obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

G. Gabrič iz Brežic je nazorno pripovedoval, kako je v njegovem kraju neugodno za obrtnike in kako tare obrtnika revščina, ter je poudarjal, da je temu kriva nezavednost brežiškega obrtništva. Radi razcepljenosti si brežiško obrtništvo medsebojno nekoligijalno konkurira in se samo uničuje. Uvidel je na tem zboru, kako se da v skupnosti doseči možnost zboljšanja obrtniškega stanu in želi, če bo našel med obrtniki v Brežicah dovolj zavednosti, zbrati obrtnike k složnemu delu. Istotako sta delegata Petermaj iz Laškega in Bizjak iz Krškega z navdušenjem izrazila zadovoljstvo nad impozantnostjo zbora in zavednostjo ljubljanskih obrtnikov ter obžalovala, da v njihovih krajih obrtniki še ne odločajo sami v obrtniških zadevah, mislita pa, da se bodo kmalu našli možje obrtniki, ki se bodo čutili zmožne voditi obrtnike v samostojni obrtni stanovski politiki.

Za zaključek je povzel besedo g. predsednik Pičman in zaključil takole: Komaj je preteklo 10 dni od potrditve društvenih pravil in že se bliža število članstva tretji stotinki. Takega uspeha še ni imelo nobeno drugo društvo, zato lahko sklepate iz tega, kako prepotrebna je bila ta organizacija. Mi sami nismo računali na tako velik odziv obrtnikov, zato smo sestavili tudi premajhen odbor. Treba nam bo povečati odbor društva, ker sedajšnjih 10 odbornikov skoraj ne bo moglo zmagovati dela osobito zato, ker upamo v najkrajšem času na porast članstva na šeenkratno sedanjo višino. (Navdušeni živijo-klici.)

Zahvaljujem se vsem govornikom in obžalujem odsotnost novinarjev. Toda tudi tega se ne smemo strašiti, držimo se čvrsto naše gospodarske obrtne politike in propagirajmo sami med seboj, če nam drugi nočejo pomagati. Naš pokret je bil vse skozi brez vsake podpore in smo zrasli iz svoje obrtniške moči, zato smo se naučili hrabrosti in odločnosti. Zahvaljujem se vsem, ki ste se udeležili tega današnjega zbora, te današnje obrtniške slavnosti, posebno pa še g. delegatom ter zaključujem s tem današnji ustanovni občni zbor društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani. Pozivam odbor društva, da se udeleži obvezne prve odborove seje, v sredo dne 13./IV. 1932. pri g. Mihelčič-u v Ljubljani, na Borštnikovem trgu 2.

Ura je bila 10 in 15 minut.

Izredni občni zbor

»Obrtniške samopomoči« reg. pom. blag. v Ljubljani

se bo vršil v sredo, dne 18. maja 1932 ob 14. uri (2. uri) popoldne v posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Beethovnova ul. št. 10, (pri tličje, desno) s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Čitanje zapisnika IX. izrednega občnega zbora.
3. Predlogi.
4. Volitve.
5. Raznoterosti.

Če bi izredni občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje na istem prostoru, ne oziraje se na število članov.

Prosimo vse zavedne obrtnike, naj naročajo naš list »Obrtnik«, da s tem podprejo akcijo gospodarske osamosvojitve obrtniškega stanu. Naročnina je za vse leto samo 30.— Din.

KAJ ZANIMA OBRTNIKA?

Ha-ha... Pri zbornici »TOI« je bil sprejet za uradnika g. Seunik, trgovski pomočnik. Ha-Ha...

Na Bledu imajo obrtniki na Binkoštni ponedeljek, dne 16. maja 1932 ob 3. uri popoldne v restavraciji Potočnik važen sestanek. Razpravljalo se bo o ustanovitvi obrtnega društva in bo istočasno izvoljen tudi pripravljalni odbor. Zelo važna bo razprava o ustanovitvi kreditne zadruga in raznoterosti, ki se tičejo obrtnega dobrobita, zato računam na sigurno udeležbo obrtnikov iz blejskega okraja. — Sklicatelj Jan Matavž, kovaški mojster, Bled.

Državna zveza obrtnikov za Nemčijo v Berlinu je izdala naslednje poročilo: Razvoj gospodarskih razmer v mesecu aprilu je slab. Oživilo je le zaposlenje pri sezonskih obratih in to vsled izvanredno mnogih selitev hišnih strank. Zaposlenje so dobili soboslikarji, lončarji, tapetniki, instalaterji in elektricarji. Radi velikega pomanjkanja dela so se cene izdelkom ponovno

Telefon štev. 30-20.

Rač. poštn. hran. št. 14003.

ZANATSKA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

Podružnica LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 31.

sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje: po 5% s dnevno razpoložljivostjo cele vloge, po 6% vezane na odpovedne termine, navedene v bančnih vložnih knjižicah, po 6½% vezane na 3 mesece, po 7% vezane na 6 mesecev.

Rentni davek plača banka iz svojega. Denar se lahko pošilja po položnicah Poštne hran., ki so interesantom brezplačno na razpolago.

znižale, ker sedaj obrt močno čuti in ne more kriti niti tekočih izdatkov. Močno se graja, ker se **davek in socialne davatve ne znižajo sorazmerno s cenami.** Šušmarstvo se je ponovno pomnožilo, katerega pospešujejo mnogi brezposelni.

Urarska šola v Karlsteinu na Nižje Avstrijskem slavi prihodnje leto 60 letnico obstoja. Šola je v urarskem industrijskem centru, vsled česar se je razvila v odličen državni učni zavod. Šoli je priključen tudi praktičen pouk v delavnici, kjer se izdelujejo vse vrste ur, med temi tudi astronomske.

Berlinski avtoizvoščki so ponudili svojim šoferjem 50 odstotkov kosmatih prejemkov od vseh izvršenih voženj. Od teh 50% pa odtrgajo šoferjem še 5 pfenigov od vsakega prevoženega kilometra. Ta odtegljaj ima namen zmanjšati one prevožene kilometre, katere prevozi kak voz brez gostov na škodo gospodarja. Na ta način so šoferji direktno zainteresirani, da napravijo več voženj, ker s tem sami več zaslužijo.

Svetovno angleško, francosko in nemško časopisje stalno propagira med ljudstvom za obrtnike. V enem članku piše o delu pri tapetnikih in kakšni izdelki se pri njih izvršujejo, drugič piše o mizarjih in njih izdelkih, nadalje o pleskarjih, električarjih, instalaterjih, kolarjih, krovcih in o vseh mogočih obrtih. S temi članki uči to časopisje ljudi spoznavati razna obrtniška dela, za katera često ne vedo, komu in kje naj jih dajo v izvršitev. Škoda, da se čuti naše dnevno časopisje za poročanje obrtniških stvari previsoko.

V prihodnjih številkah lista pričnemo objavljati nastanek in potek obrtniškega boja za ločene zbornice.

„Obrtni vestnik“ godrnja.

Popolnoma razumljivo je, če se »Obrtni Vestnik« jezi, saj se vendar ne spodobi, da bi kdo ustanovil kako društvo, predno ima dovoljenje od lista »O. V.«, kateri je edini poklican določati pota, po katerih mora slovenski obrtnik po mnenju tega lista hoditi, ne da bi vprašal kam ta pota vodijo. Tudi ni na mestu, da bi si kaka skupina obrtnikov ustanovila svoje, od neobrtnikov neodvisno društvo, predno ni dobila zadevnega dovoljenja od znane troperesne deteljice obrtnikov »TOI«, kateri so določeni za edine prave obrtniške borce in imajo po vsem videzu tudi zasiguran monopol za vodstvo obrtništva v banovini.

Poleg tega lista »O. V.« se pa pojavi, še celo nov obrtniški list in tudi ta izven območja tega monopola in brez najvišjega dovoljenja določenih poklicnih obrtniških voditeljev. Nečuvno! Odkod sredstva za ta list? Zakaj se ne bi s temi sredstvi rajši priskočilo na pomoč »O. V.« Saj bi se istega s sredstvi, kateri so potrebni za vzdrževanje novega lista lahko dvignilo v višave (za koga? Ha-Ha-Ho), obogatilo bi se ga po vsebini in obliki. Zakaj se ne bi slepo podpiralo zaslužnega prvenca, saj je vendar dolžnost vsakega, ki stoji izven interesov te monopolne družbe, da mora pokorno molčati, če mu pisanje »O. V.« ni povšeči, ker to pisanje dostikrat ni v skladu z obrtniškiimi interesi. Zakaj si sredstva za nov list »Obrtnik« odtrgavati od ust, samo zato, da se obrtništvo širne banovine pokaže, katere smeri se

naj drži, če hoče priboriti svojemu stanu ono veljavo, ki mu pritiče in da se mu pojasni, kako se naj pripravi za samostojen nastop in za obračun z onimi voditelji, ki so tako požrtvovalni in nesebični itd. itd.

Da, da, »Obrtni Vestnik« se jezi, poleg tega pa poudarja svojo nepristopnost. Njegovi zadnji 2. številki ne zastajata mnogo za njegovo št. 23 od lanskega leta, s katero se je popolnoma razkrinkal in povzročil, da se je mišljenje med obrtniki in neobrtniki pričelo čistiti. Jako dobro znamenje pa je, če se »Obrtni Vestnik« jezi. Njegova jeza nam dokazuje, da je list »Obrtnik« na pravem potu, njegova jeza nam izdaja, da mu železna metla nikakor ne ugaja. Njegova jeza je pa tudi v zadoščenju in spodbudo onim zavednim obrtnikom, ki so potvorjeno požrtvovalnost, nesebičnost in Judeževo ljubezen gotovih obrtniških voditeljev več ali manj že davno spoznali in željno pričakovali tistih poštenjakov, ki naj bi vzeli v roke železno metlo in smetišnico.

Podeželan.

Pravila o polaganju pomočniških izpitov.

Na osnovi Zakona o obrtih je predpisal minister za trgovino in industrijo pravila za polaganje pomočniških izpitov. V kraju sedeža Združbe (pri Okrožnem odboru) se osnuje komisija za izpite, ki jih bodo polagali pomočniki iz obrtniških strok.

Komisija za izpite je pristojna: 1. za učence, ki so dovršili predpisani rok za učenje pri imejtelju rokodelske obrti, ki je član Združbe (Okrožnega odbora), ali pa v delavnici tvorniških podjetij v področju Združbe, v kateri se rokodelska obrt izvršuje na tvorniški način odnosno v istovetni delavnici tvornice; 2. za one, ki so dovršili predpisani rok učenja, ako komisija odredi pristojna zbornica iz zakonitih razlogov; 3. za učence, ki dokažejo z dokazili o uspešno dovršenem strokovnem učnem zavodu ali posebnem strokovnem tečaju (kurzu), da so zaključili čas učenja; 4. za učence, ki so dovršili predpisani rok učenja iz obrtniških strok v odgovarjajočih delavnicih podjetij iz področja Združb, ki ne spadajo pod Zakon o obrtih in 5. za kandidate, ki ponavljajo pomočniški izpit.

Komisija za izpite sestoji iz treh članov in sicer: predsednika in dveh članov-mojstrov. Predsednika in njegovega namestnika postavlja na predlog zbornice ban za dobo treh let iz vrst strokovnih učiteljev strokovne nadaljevalne šole ali kake druge šole v sedežu Združbe. Člane-mojstre in njihove namestnike odredi Okrožni odbor. Za člane te izpraševalne komisije more biti postavljen samo državljan Kraljevine Jugoslavije, ki je polnoleten, ni pod varuštvo ali v konkurzu. Člani komisije za izpit ne morejo biti osebe, ki so v sorodstvu s kandidatom. Dolžnost članov izpraševalne komisije je obvezna ter se ne sme odklanjati brez važnega razloga. Član izpraševalne komisije, ki brez opravičenih razlogov ne vrši svojo dolžnost, se more kaznovati z denarno globo do Din 500.

Imejtelji obrti so dolžni prijaviti svoje učence Združbi (Okrožnemu odboru) radi polaganja pomočniških izpitov takoj ko dovrše rok učenja. Prijavo za polaganje teh izpitov dostavi imejtelj obrti neposredno Okrožnemu odboru, v čigar teritoriju se nahaja obrt, ki se jo je kandidat učil.

Izpit je javen, ter je praktičnega in teoretičnega značaja. Na izpitu mora kandidat praktično dokazati, da se je praktično izučil obrti in da jo more kot pomočnik tudi vršiti.

Kandidatu, ki položi izpit, izstavi Okrožni odbor pomočniško Učno pismo. Ako kandidat ne pokaže dovolj uspeha, se mu pomočniško učno pismo ne izda, pač pa mu na njegovo zahtevo izda Okrožni odbor posebno Uverenje s pri-

ombo, da je dovršil učeniško dobo brez pomočniškega izpita. Tak kandidat more po preteku vsakih treh mesecev ponoviti izpit.

Ako izpraševalna komisija ugotovi, da kandidat na izpitu ni pokazal potrebne pripravljenosti po krivici imejtelja obrti, pri katerem se je učil, mora tak slučaj prijaviti pristojni upravni oblasti I. stopnje radi kazenskega postopka proti imejtelju obrti.

Za polaganje izpita kandidatu ni treba plačati nikakršne takse za izpit, pomočniška učna pisma pa se izdajo na stroške Okrožnih odborov, ki iz svojih sredstev poravnajo stroške in zamudo časa članom izpraševalne komisije. Nad delom izpraševalnih komisij izvršuje kontrolo ban.

Za kolarje.

Nadaljevanje.

Kakor je razvidno iz te natančne kalkulacije, kjer je vsaka postavka precizirana, je cena 500.— Din za štiri jesenova kolesa za zapravlječek popolnoma umestna in kdor napravi kolesa ceneje, ta dela v svojo izgubo in povzroča stanovskemu tovarišu umazano konkurenco.

Danes prinašamo **izračun stroškov za jasli (kripo) zapravlječka, kateri ima sedež s struženimi klini.**

	Din	Din
Les:		
spodnji les za legnarje in spredaj	40	
lestvice in sedež	40	
deske za stranski oboj iz jesena in zadnja prečna deska	30	
smrekove deske za tla	25	
dva blatišča in prednja deska iz jesenovega lesa	10	
Les za zapravljenec stane	145	145
Delo:		
štiri dni dela to je 56 ur à 4 Din	224	224
Režija:		
je za boljše delo 75% ali eno tretjino od plače delavca	168	168
Zasluzek:		
je po zakonu dovoljen 25% od lastne cene, od 537.— Din	134	134
Snaženje		
voza za lakiranje in olje (štanga)	148	148
Izdelane jasli in sedež za zapravljenec stane		819

Ako priračunamo sedaj še štiri kolesa, dobimo ceno, katero stane zapravljenec s kolesi od kolarja. Toraj: 820.— Din in 500.— Din je 1320.— Din. Ta cena odgovarja srednje dobremu izdelku, boljše izdelek pa stane za 20% več, to je 1483.— Din. Nadaljevanje sledi.

Obrazec za pravila trgovskih in obrtniških združenj. Na podlagi § 364. obrtnega zakona je namestnik trgovskega ministra predpisal obrazec pravil za združenja trgovcev (gremije) in združenja obrtnikov (doslej obrtne zadruge). Člani združenj so vsi trgovci (obrtniki), ki na področju združenja vršijo trgovsko (rokodelsko) obrt. Prav tako so člani združenj osebe, ki na dotičnem področju izvršujejo obrt, ki spada pod obrtni zakon, pa nima izrazitega značaja trgovske ali rokodelske obrti. Člani združenj morajo biti tudi trgovska in druga obrtna podjetja države ali samoupravnih teles, kolikor opravljajo posle, ki spadajo pod obrtni zakon. Članstvo prične s početkom izvrševanja obrti. Proti članom, ki kršijo pravila združenja ali interese združenja, lahko uprava združenja izreče disciplinarne kazni, in sicer: pismeni opomin, denarno globo do 1000 Din in izključitev od uživanja humanitarnih skladov. Članstvo ne more prestatiti niti z izstopom niti z izključenjem. Združenja imajo lahko častne člane. Organi združenj so: občni zbor, uprava, nadzorstveni odbor, strokovni odbori ali sekcije, poverjeništa, častno razsodišče. Vsi člani združenja vršijo svoje posle brezplačno.